

Interwencja LEADER w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027

Cele Wspólnej Polityki Rolnej

LEADER

Inicjatywa LEADER

- ❑ LEADER posiada długą historię, a przez **PONAD 30 LAT ISTNIENIA** znacznie się zmienił. Początkowo wprowadzono go w 1991 roku jako pilotażową inicjatywę, która od tego czasu rozwinęła się i stała głównym podejściem metodologicznym w bieżącym okresie programowania.
- ❑ Podejście LEADER powstało **w odpowiedzi na niezdolność tradycyjnej, odgórnej polityki** do rozwiązywania problemów trapiących liczne obszary wiejskie Europy.
 - ❑ Jest to metodologia rozwoju lokalnego, która w Polsce jest stosowana od 2004 r., w celu
 - **ANGAŻOWANIA GRACZY LOKALNYCH W TWORZENIE I DOSTARCZANIE STRATEGII, PODEJMOWANIE DECYZJI ORAZ ALOKACJĘ ZASOBÓW NA RZECZ ROZWOJU POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW WIEJSKICH.**
 - ❑ Nazwa, wbrew pozorom, nie pochodzi od słowa „leader” (ang. lider), choć w swej ideologii ma dużo wspólnego z tym określeniem.

Kluczowe cechy podejścia LEADER

1. ODDOLNOŚĆ

(szeroki udział społeczności lokalnej w tworzeniu i realizacji strategii)

2. TERYTORIALNOŚĆ

(lokalna strategia rozwoju przygotowana dla danego, spójnego obszaru)

3. ZINTEGROWANIE

(łączenie różnych dziedzin gospodarki, współpraca różnych grup interesu)

4. PARTNERSTWO

(lokalna grupa działania jako lokalne partnerstwo, w którym uczestniczą różne podmioty z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego)

5. INNOWACYJNOŚĆ

(w skali lokalnej)

6. DECENTRALIZACJA

(zarządzania i finansowania)

7. SIECIOWANIE I WSPÓŁPRACA

(wymiana doświadczeń i rozpowszechnianie dobrych praktyk).

Rola i miejsce LGD

- ❑ Ważnym zagadnieniem odnoszącym się do LGD jest jej **WIARYGODNOŚĆ**, która budowana jest przez stosowanie niedyskryminujących procedur oraz skuteczne unikanie konfliktu interesów.
- ❑ LGD podejmuje decyzje o finansowaniu różnych projektów.
- ❑ **Rola LGD** powinna być rozumiana jako rola:
 - **LOKALNEGO LIDERA,**
 - **ANIMATORA,**
 - **DORADCY LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI.**

Założenia ogólne interwencji LEADER

❑ Podstawa prawna:

- **Art. 77 ust. 1 lit b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r.** ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013

❑ Cel szczegółowy WPR:

- **Wspieranie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa.**

❑ Mechanizm wdrażania interwencji:

Wdrożenie interwencji LEADER będzie polegało na **realizacji wybranych LSR przez LGD** na obszarach wiejskich, bowiem ważny jest lokalny i zintegrowany charakter instrumentu; zorientowanie na obszary wiejskie oraz umożliwienie LGD dostatecznej swobody w określaniu lokalnych interdyscyplinarnych priorytetów rozwojowych

W ramach wdrożenia interwencji LEADER przyjęto **2 komponenty**:

1. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, w tym: projekty grantowe i operacje własne LGD oraz projekty partnerskie (**Wdrażanie LSR**),
2. Zarządzanie lokalnymi strategiami rozwoju i animacja (**Zarządzanie LSR**).

System wdrażania interwencji LEADER

1. **Instytucją zarządzającą** (IZ) PS WPR jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
2. **Agencja płatnicza** jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która deleguje część zadań do podmiotów wdrażających.
3. **Podmioty wdrażające to** właściwe terytorialnie dla LGD samorządy województw
4. **LGD** natomiast realizują zadania określone w rozporządzeniu 2021/1060 tj. w szczególności:
 - a) opracowują i wdrażają LSR, w tym animują społeczność lokalną,
 - b) opracowują kryteria wyboru i procedurę wyboru operacji (oraz grantobiorców),
 - c) przygotowują i prowadzą nabory wniosków,
 - d) wybierają operacje do finansowania (spośród operacji zgodnych z LSR)
oraz ustalają maksymalną kwotę wsparcia, a następnie przedkładają wnioski
o przyznanie pomocy do ostatecznej kwalifikowalności do podmiotów
wdrażających,
 - e) monitorują realizację LSR,
 - f) prowadzą ewaluacje LSR.

Budżet interwencji LEADER

	EFROW	Suma (EFROW + wkład krajowy)
Całkowity budżet interwencji	€ 389 680 000,00	€ 708 509 091,00

Zasięg terytorialny wdrażania interwencji LEADER

- LSR współfinansowana z EFRROW będzie realizowana na obszarze wiejskim, zamieszkanym przez **MINIMUM 30 tys. MIESZKAŃCÓW**, obejmującym obszar co najmniej **2 GMIN POŁOŻONYCH NA OBSZARZE WIEJSKIM**

przy czym jeżeli LSR na danym obszarze została wybrana w okresie 2014-2020 natomiast liczba ludności spadła poniżej 30 tys. mieszkańców, to ww. warunek uważa się za spełniony.

Cel interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)

- Budowanie lokalnej tożsamości bazującej na **aktywizacji społecznej** i przy wykorzystaniu **miejscowych zasobów** w sposób zapewniający najlepsze **zaspokojenie potrzeb** społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie **wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych**.

Beneficjenci interwencji LEADER

1) Wdrażanie LSR:	<p><u>Beneficjenci I stopnia:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• osoby fizyczne, w tym ubezpieczone w KRUS lub wykonujące działalność gospodarczą,• osoby prawne, w tym organizacje pozarządowe, jednostki nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy nadają zdolność do wykonywania czynności prawnych (np. stowarzyszenia zwykłe), JSFP, MŚP,• LGD, w tym w szczególności w ramach projektów grantowych, operacji własnych. <p><u>Beneficjenci II stopnia:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• grantobiorcy w projektach grantowych LGD.
2) Zarządzanie LSR	LGD, których LSR zostały wybrane do realizacji.

Zakres wsparcia interwencji LEADER

1. **Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki** w szczególności:
 - a) podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne (do 150 tys. zł),
 - b) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej (do 500 tys. zł),
 - c) rozwijanie przedsiębiorstw społecznych (do 500 tys. zł).
2. **Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych** w szczególności w zakresie (do 150 tys. zł):
 - a) gospodarstw agroturystycznych,
 - b) zagród edukacyjnych,
 - c) gospodarstw opiekuńczych.
3. **Rozwój współpracy** w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych (do 350 tys. zł).
4. Poprawa dostępu do **usług dla lokalnych** społeczności, z wyłączeniem inwestycji produkcyjnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 2 (do 500 tys. zł).
5. Przygotowanie **koncepcji inteligentnej wsi** (4 tys. zł).
6. Poprawa dostępu do **małej infrastruktury publicznej** (do 500 tys. zł).
7. Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz **ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi**, a także wzmacnianie programów **edukacji liderów życia publicznego i społecznego** (do 500 tys. zł).
8. **Włączenie społeczne** osób w niekorzystnej sytuacji (do 500 tys. zł).

Wysokość wsparcia interwencji LEADER z komponentu „Wdrażanie LSR”

- Wsparcie udzielane jest w formie dotacji w postaci ryczału* w zakresie:
 - 1) **podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej** przez osoby fizyczne oraz **rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych** do wysokości **150 tys. zł**,
 - 2) **rozwoju współpracy w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych** do wysokości **350 tys. zł**,
 - 3) **projektów grantowych** do wysokości **500 tys. zł**, przy czym wysokość pojedynczego grantu:
 - a) na sfinansowanie przygotowania **jednej koncepcji inteligentnej wsi** wynosi **4 tys. zł**,
 - b) **na przygotowanie projektu partnerskiego**:
 - **do 50 tys. zł** w przypadku partnerstwa z podmiotem z **obszaru innej LSR w kraju**,
 - **do 150 tys. zł** – w przypadku partnerstwa z podmiotem z **obszaru innej LSR z innego kraju**,
 - w pozostałych zakresach zadań objętych grantami – ustalana będzie na bazie projektu budżetu (art. 83 ust. 1 lit. c oraz ust. 2 lit. b); maksymalna kwota zostanie określona w oparciu o dane historyczne.
 - 4) w pozostałych przypadkach Wdrażania LSR (w tym na operacje własne) wsparcie będzie miało formę dotacji w postaci refundacji kosztów kwalifikowalnych do wysokości **500 tys. zł**.

Wykluczenia z interwencji LEADER

- Z pomocy **wykluczone** są operacje:
 1. obejmujące budowę lub modernizację dróg, targowisk, sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków,
 2. dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.
- **Działalność gospodarcza** powinna być wspierana jedynie w zakresie w jakim jest to zgodne z celami tematycznymi wskazanymi w LSR.
- Maksymalny udział środków PS współfinansujących LSR przeznaczonych na finansowanie operacji realizowanych przez **jednostki sektora finansów publicznych** nie przekracza równowartości 40% wszystkich środków współfinansujących daną LSR (od szerokiej podstawy, bo wchodzi w nią także środki polityki spójności). Nie dotyczy operacji wdrażających koncepcje Smart Village.

Kwalifikowalność w interwencji LEADER

❑ Warunki kwalifikowalności operacji uzależnione są od:

- komponentu interwencji (Wdrażanie LSR albo Zarządzanie LSR),
- rodzaju operacji (klasyczna operacja, projekt w partnerstwie, operacja własna albo projekt grantowy),
- zakresu wsparcia

❑ Ponadto wymagane jest:

- **powiązanie wnioskodawcy z obszarem** objętym LSR,
- **zgodność operacji z LSR:**
 - weryfikowana poprzez osiągnięcie zakładanych wskaźników (w przypadku projektów współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej - zgodność z LSR wszystkich LGD objętych projektem),
 - rozumiana jako bezpośredni wpływ na realizację konkretnego przedsięwzięcia,
- **legalność** – zgodność projektu operacji z przepisami prawa.

❑ Koszty kwalifikowalne:

- 1) Wdrażanie LSR:
- Koszty niezbędne do realizacji operacji obejmujące m.in. koszty inwestycji, zakupu wyposażenia, usług, wymiany doświadczeń, wynagrodzenia personelu, opracowań, licencji, współpracy i komunikacji, z wyłączeniem kosztów niekwalifikowalnych określonych w przepisach.
- Dla płatności ryczałtowych nie określa się.
- 2) Zarządzanie LSR – płatność ryczałtowa, nie określa się.

Kwalifikowalność w interwencji LEADER c.d.

- W przypadku:
 - **działalności gospodarczej** - uzasadnienie ekonomiczne (uproszczony biznesplan),
 - operacji dotyczących **obiektów zabytkowych** – zapewnienie, iż obiekt jest zabytkiem (np. wpisany do Rejestru zabytków lub ewidencji zabytków).
 - operacji realizowanych **w partnerstwie**:
 - udział co najmniej 2 podmiotów,
 - realizacja wspólnego przedsięwzięcia,
 - dokument potwierdzający wolę współpracy co najmniej 2 podmiotów,
 - operacji realizowanych w ramach **gospodarstw agroturystycznych**:
 - koncepcja wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej oraz rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność
 - operacji realizowanych w ramach **zagród edukacyjnych**:
 - koncepcja rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń,
 - przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych prowadzonej przez CDR O/Kraków nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność
- Dodatkowe warunki kwalifikowalności mogą zostać określone przez LGD na poziomie LSR.
- Beneficjent realizujący operacje w zakresie inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych zobowiązuje się do zapewnienia trwałości inwestycji

Konkurs na wybór strategii
rozwoju lokalnego kierowanego
przez społeczność.

Zgodnie z Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 zatwierdzonym przez KE w dniu 30 sierpnia 2022 alokacja dla LEADER'a w 2023-2027 określona została na poziomie 90% alokacji z perspektywy 2014-2020, Instytucja Zarządzająca proponowała gwarancje finansowania dla regionów realizujących wielofunduszowy RLKS.

Zarząd Województwa Podlaskiego podjął decyzję o realizacji wielofunduszowych LSR w przyszłej perspektywie finansowej na terenie Województwa Podlaskiego.

Harmonogram konkursu na wybór LSR

Ogłoszenie o konkursie na wybór LSR jest podawane do publicznej wiadomości przez zarząd województwa, w szczególności na stronie internetowej województwa, co najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia terminu składania wniosków o wybór LSR. Ogłoszenie zostało opublikowane 9 marca 2023 r.

Termin składania wniosków o wybór LSR nie może być krótszy niż 14 dni i dłuższy niż 60 dni. Zakłada się blisko 60 dniowy termin składania wniosków. Nabór wniosków odbędzie się w terminie: od dnia 11 kwietnia 2023 roku do dnia 7 czerwca 2023 roku.

Wyboru LSR dokonuje się w terminie 6 miesięcy od dnia upływu terminu składania wniosków.

Na ocenę składa się:

- wstępna ocena wniosku,
- ocena spełnienia warunków dostępu – możliwe uzupełnienia wniosku - w przypadku odrzucenia LSR na tym etapie wnioskodawcy przysługuje prawo do sprzeciwu,
- ocena LSR – kryteria.

Wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia do właściwej IZ odwołania od wyniku oceny LSR.

Wybór LSR powinien nastąpić nie później niż do 7 grudnia 2023 roku.

Zawarcie umowy ramowej

Niezwłocznie po dokonaniu wyboru LSR, ZW zawiera z LGD, która będzie ją realizowała, umowę ramową. Zawarcie umowy ramowej nie może nastąpić w terminie dłuższym niż 60 dni od podjęcia przez komisję uchwały o wyborze LSR.

Rozszerzenie obszaru LSR

Jeżeli po zakończeniu konkursu na wybór LSR są dostępne środki przeznaczone na realizację LSR, obszar białej plamy może zostać przyłączony do obszaru objętego jedną z wybranych LSR, który graniczy z obszarem tej białej plamy, przez aneksowanie umowy ramowej zgodnie z art. 14 ust. 7 pkt 1 ustawy RLKS.

biała plama – gmina, która została objęta co najmniej 1 wnioskiem o wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, zwanej dalej „LSR”, ale żadna ze strategii nie kwalifikuje się do wyboru z powodu dokonanej weryfikacji obszarowej

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Tomasz Godlewski

Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Tel. 085 665 47 00

tomasz.godlewski@podlaskie.eu

